

Kultura planowania przestrzennego. Podejście normatywne czy konceptualne?

Alexander Tölle

**KONFERENCJA JUBILEUSZOWA
25 lat GOSPODARKI PRZESTRZENNEJ**

w Instytucie Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej w Poznaniu
25 listopada 2016r.

UNIWERSYTET
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU

EUROPA-UNIVERSITÄT
VIADRINA
FRANKFURT (ODER)

Stan badań nad krajowymi systemami planistycznymi

Newman & Thornley (1996)

British, Napoleonic, Germanic and Nordic (**legal and administrative**) **planning family**

Compendium of Spatial Planning Systems and Policies by the European Commission (1997)

Spatial planning tradition of regional economic planning, of a comprehensive integrated approach, of land-use management, and of urbanism

Farinós Dasí (ESPON 2007)

Spatial planning style of regional economic planning and of a comprehensive integrated approach dominating, still remaining style of land-use management, and of urbanism.

Ale: Czy harmonizacja („europeizacja”) systemów planistycznych jest identyczna z harmonizacją procesów/działalności/KULTUR planistycznych?

PL

Gospodarka przestrzenna

Początkowy etap:
PLANOWANIE PRZESTRZENNE

Rezultat:
Zagospodarowanie przestrzenne

Rozwój przestrzeni

w Polsce...

...rozumiany jako zagospodarowanie określonego terytorium (regulacje, jak to terytorium ma się rozwijać, drogą przygotowania inwestycji)

D

Raumplanung
(Stadt- u. Regionalplanung)
PLANOWANIE PRZESTRZENNE
(Planowanie miast i regionów)

Synonim:
Raumentwicklung
Rozwój przestrzeni

Rozwój przestrzeni (Raumentwicklung) w Niemczech...

...rozumiany jako aktywne rozwijanie określonego terytorium drogą balansowania różnych interesów.

PL

Planowanie krajowe

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju

Planowanie regionalne

Plan zagospodarow. przestrzennego województwa

(Plan zag. prz. obszaru metropolitalnego)

Planowanie gminne

*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania
przestrzennego*

MIEJSCOWY PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

D

Bundesraumordnung

Federalny porządek przestrzenny

Raumordnerische Grundsätze und Leitbilder
Założenia porządku przestrzennego, wytyczne

Landesplanung

Planowanie krajów związkowych

Landesraumordnungsplan und -programm
Plan i program porządku przestrzennego kraju związk.
(Regionalplan)
(Plan regionalny)

Kommunale Bauleitplanung

Gminne planowanie wytycznych budowlanych

Flächennutzungsplan
Plan użytkowania terenu

BEBAUUNGSPLAN
PLAN ZABUDOWY

PL

D

Planowanie krajowe

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju

Uwzględnienie

Konsultacja ↑

Planowanie regionalne

Plan zagospodarow. przestrzennego województwa

(Plan zag. prz. obszaru metropolitalnego)

Uwzględnienie

Opiniowanie ↑

Planowanie gminne

*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania
przestrzennego*

MIEJSCOWY PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Bundesraumordnung

Federalny porządek przestrzenny

Raumordnerische Grundsätze und Leitbilder
Założenia porządku przestrzennego, wytyczne

Gegenstromprinzip
Oddziaływanie zwrotne

Landesplanung

Planowanie krajów związkowych

Landesraumordnungsplan und -programm
Plan i program porządku przestrzennego kraju związk.
(Regionalplan)
(Plan regionalny)

Gegenstromprinzip
Oddziaływanie zwrotne

Kommunale Bauleitplanung

Gminne planowanie wytycznych budowlanych

Flächennutzungsplan
Plan użytkowania terenu

BEBAUUNGSPLAN
PLAN ZABUDOWY

Podjęcie przeważnie normatywne

Kultura planowania przestrzennego jest dążeniem do osiągnięcia stanu planowania przestrzennego odpowiedniego do współczesnych wyzwań, czyli...

...synonimem etapów/paradygmatów planowania w krajach zachodnich (przejście od modelu kompleksowego czyli „zamkniętego” planowania do modelu „planowania poprzez projekty”, od struktur hierarchicznych do kooperatywnych, od planowania technokratycznego do uspołecznionego, itd. – Ibert et al. 1999; Ludwig 2004; Sanyal 2005; Jessen et al. 2008).

...osiągnięciem „europejskiego”/„zachodniego” stanu planowania przestrzennego (Heczko-Hyłowa i de Cointet 1999; Tsenkova 2006; Izdebski et al. 2007).

...odpowiednikiem „kultury urbanistycznej” (Culture of building, Culture du bâti, Baukultur), rozumianej jako projektowanie dla środowiska zurbanizowanego w strukturach komunikatywnych i z szacunkiem dla potencjału, historii i kontekstu społeczno-ekonomicznego danego miejsca (Weeber et al. 2005; Durth i Sigel 2010).

Podjęcie przeważnie konceptualne

Zauważalne procedury i narzędzia planistyczne z perspektywy walorów, interpretacji zadań oraz pól działalności różnych aktorów (Keller et al. 2006)

„Nieświadome” wymiary, oddziałujące na czynności planistyczne w danym kontekście kulturowym (Othengrafen 2012)

„Reguły używane” a „reguły na papierze” oraz „sfery działania” (Reimer 2012: 280)

„Rola” – tj. planowanie „jako komunikacja czy jako programowanie” – planowania przestrzennego (Adams 2008: 39)

Wspólne bazy wiedzy i wizja aktorów (Fabbro i Haselsberger 2009)

Mankamenty dotychczasowych studiów nad kulturą planowania polegają na tym, że...

...dotyczą głównie planowania w makroskali lub dla projektów flagowych,

...dotyczą przeważnie dużych miast oraz metropolii,

...w niewielkim stopniu uwzględniają aspekt rzeczywistego zagospodarowania przestrzennego.

Kultura planowania przestrzennego – *kultura wpływania na zagospodarowanie przestrzeni poprzez czynności planistyczne*

Kryteria oceny m.in. zamierzeń i działań planistycznych, podejść do rozwiązania problemów, struktur współpracy, partycypacji oraz relacji między sektorem publicznym i prywatnym obejmują aspekty takie jak:

- (a) integracja aktorów,
- (b) integracja ogólnej publiczności,
- (c) pojmowanie dobra wspólnego/ publicznego w relacji do interesów indywidualno-prywatnych,
- (d) transparentność procesów decyzyjnych,
- (e) alokacja środków kadrowych i finansowych (w relacji do innych zadań samorządowych),
- (f) harmonizacja i precyzowanie ustaleń planistycznych między różnymi szczeblami terytorialnymi,
- (g) harmonizacja ustaleń planistycznych między różnymi jednostkami samorządowymi.

Dziękuję za uwagę !

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
Collegium Polonicum w Ślubicach
Polsko-Niemiecki Instytut Badawczy
ul. T. Kościuszki 1, 69-100 Ślubice
tel.: PL 0048 95 7592 380
DE 0049 (0)335 5534 16380
fax: PL 0048 95 7592 382
DE 0049 (0)335 5534 16382
e-mail: cp-instytut@europa-uni.de

Collegium Polonicum w Ślubicach
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
ul. T. Kościuszki 1, 69-100 Ślubice
tel.: 0048 95 7592 401
fax: 0048 95 7592 455

EUROPA-UNIVERSITÄT
VIADRINA
FRANKFURT (ODER)

Collegium Polonicum Ślubice
Europa-Universität Viadrina Frankfurt (Oder)
Große Scharnstraße 59, 15230 Frankfurt (Oder)
tel.: +49 335 5534 16401
fax: +49 335553416455

www.cp.edu.pl/institut